

FÁY ANDRÁS: A BÉLTEKY HÁZ.

(Az aggteleki barlang.)

A csárdás, a barlang egyedüli rendes vezetője, nem vala otthon; borokért jára Eger tájára. Helyébe egy más vezető ajánlkozék, ki őszintén megvallá ugyan, hogy a barlang belsejében még járatlan, de addig, meddig azt ismeri, kész és biztos vezető leend. Többen a helybeliek közül szósak valának a barlang különösségei felől, s miként lenni szokott, hogy becset adjanak a táj nevezetességének, nagyíták annak csodáit és veszedelmeit; több borzasztó eseményeket, s a barlang szétszótt rejtekei közötti eltévedéseket hordogatván elő a bámuló vendégeknek. A báróné borzadozék a bemeneteltől, s csak alig vala bírható erre; de a férfiak, s magok a többi nők is megnyugtatók őt biztatásaikkal. Jusztinka érdektelen közönyösséggel indula a barlang felé, Angelica pedig hallván a hely veszélyeit, mintegy örvendő óhajtozással. Az ő roncsolt szívével most minden bús tárgy, minden borzasztó vidék különösen egyezni látszék. Neki, ki gyermeksege óta csak holt világot bírt, kinek csak Kálmán, s irántai szerelem volt élő világa, s ez oly kietlenül halt el szívének — végetlen, elbírhatlan súly vala az élet, s

vágyakodva csüggének, amerre utazék, temető-kerteken bús tekintetei.

A vezető elkészíté hárs-fáklyáit, tűz-eszközét, s beindulván a barlangba, maga után kéré vendégeit. Titkos borzalmakkal lépdelenek azok be a szoros nyíláson utána, de tágula keblök, amint bent az üregek is tágultak. Csodálat és a természet ura iránti tisztelet lépék meg az egész társaságot, a barlang ritka tüneményei szemléltére. A földalatti magas mennyezetek csillogó fényeikkel, hűs enyhítéseikkel, csergedező vizeikkel, a különféle csodás alakú kőcsepegések, mik között zúgó denevérek szállongtak, különös alakokat öltött osztályai ezen kis alvilágnak, mikből kis erővel szabad kénye szerint teremthette míveit a képzelet, — mind bájos tündérlettel hatának a sejtő lélekre.

Az én jártasságom csak eddig hat, nagysás uraim, asszonyaim! mondá a vezető, amint egy üregbe jutának, hol két nyílás még további nyúlására mutatott a barlangnak; de amelynek szövényeit rettegé a vezető.

De a barlang tart tovább is? kérdé Edvárd.

Annak még egy halandó sem ért végére, felelé a vezető. A csárdás ugyan még ezentúl is jó mélyen tudja a járást benne; de ő sem meri állítani, hogy egészen kitanulta volna a barlangot. Ezentúl már veszélyesebb a járás a sok elágazó nyílások miatt, mik közt hamar eltéved a jártas is, vélvén, hogy kifelé halad, beljebb bolyong, s éhségnek halála lesz gyász sorsa.

A vezető, hogy még inkább megérdemelje áldomását, kifogyhatatlan vala történetecskékben, mikbe oly mélyen merüle, hogy feledvén tisztítani fáklyáját, ez elaludt, s tüzet ütnie kelle. Újra lobogott a fáklya, s vissza-indulóban volt immár a társaság, amint Jusztinka borzadással veszi észre, hogy Angelica hiányzik. Halvány rémület lepe el mindenkit; a vezető semmi ígérettel nem vala bírható arra, hogy járatlan s neki ismeretlen úton keresésének eredjen. Kialtozzák nevét Angelicának, de csak saját szavok hangzik vissza. Borzasztó a jelenet, iszonyú szívszorongása a társaságnak! Ekkor Porubay eltökélve kap néhány fáklyát kezébe, s meggyújtván azokból egyet, azon a nyíláson, mely felől állottnak tudá Angelicát, elindul keresni azt, erősen elhatározva magában vagy vele térni vissza, vagy vele osztani meg a halált.

Angelicában már az úton szokatlanul borongott az élet-unalom, a vezető elbeszéléseire pedig egyszerre átvillant lelkén azon határozat, hogy itt tévessze el magát a társaságtól; így egyszerre szabadúland, gondolá magában, tépő kínaitól, s azoktól is, kik még szívének kedvesek, egyszerre szakadni fog, a halkas megváltás gyötrelme nélkül. A fáklya kialvását használta volt tökéletére, s besuhant a legközelebbi nyíláson.